

MANAMENTS DEL MERCAT I PRINCIPIS DEL DECREIXEMENT

El decreixement es presenta sovint, de manera caricaturesca, com l'aposta per una «economia de la sobrietat» que fan bàsicament els intel·lectuals insatisfets de les societats amb massa colesterol. La sobrietat sembla difícil d'assumir voluntàriament perquè es concep com una limitació de l'hedonisme més que com el que realment pot arribar a ser: una aposta ferma pel consum racional. L'austeritat que proposa el decreixement no és la que s'acaba imposant de forma autoritària quan en una crisi econòmica (per exemple a Grècia, Irlanda, Portugal i Espanya l'any 2010) es retallen els salaris per decret i s'omple els carrers de policia per obligar els obrers a fer bondat. És tota una altra cosa: una reformulació dels valors que no hauria de sortir d'una imposició violenta, sinó d'una opció per un tipus de vida diferent.

El model decreixentista diu 'no vull' davant un model d'explotació neoliberal de la natura i de l'home. La sobrietat no és expressió d'autoritarisme, sinó de convivialitat i de bon gust contra la grolleria exhibicionista del consum. El decreixement és una teoria de l'economia basada en l'autocontrol i l'austeritat, un model de vida alternatiu al de l'anomenada, 'religió neoliberal'.

El nucli de la proposta decreixentista es basa en la promoció d'«un 'cercle virtuos' de vuit 'R': «reavaluar, reconceptualitzar, reestructurar, redistribuir, relocalitzar, reduir, reutilitzar, reciclar».

En oposició a allò que el poeta Arthur Rimbaud va denominar 'horror econòmic' es tracta de recuperar el valor moral del que al seu llibre TOOLS FOR CONVIVIALITY (1973) **Ivan Illich** (1926-2002), ens proposà anomenar '**convivialitat**', (recuperant un mot del gastrònom del segle 19 Brillat-Savarin), que significa **una valoració del qualitatiu i de la convivència en les relacions socials**. De la mateixa manera que un bon dinar construeix o reforça relacions de comunitat, també a través de la teoria del decreixement es tracta de recuperar una economia de la suficiència i de la qualitat.

En un bon àpat les relacions entre els comensals es basen en la creació d'un clima col·lectiu de simpatia i complicitat al voltant d'una taula (i això es pot aconseguir tant amb sardines a la brasa com amb llobarro deconstruït, si entre els qui mengen hi ha bona harmonia). Gastar molts o pocs diners en un dinar no té res a veure amb la felicitat que se'n treu perquè la taula només és l'excusa per potenciar les altres dimensions de la relació. De la mateixa manera la riquesa té un aspecte qualitatiu i comunitari (la 'bona vida') que produeix més felicitat que el gaudi solitari. La perspectiva del decreixement no vol oposar-se al mercat sinó recuperar la seva dimensió proximal, sobre la base de recuperar el territori, la relació humana i el concret.

Saint-Just durant la Revolució francesa, va pronunciar un discurs en què afirmà que: la «la felicitat és una idea nova a Europa». La frase feia referència a un tipus de felicitat que és la de l'individualisme, efectivament 'nou' en aquell moment perquè es tractava de la felicitat liberal. Però la felicitat convivencial i comunitària ha existit en totes les cultures i les festes tradicionals en són un bon exemple arreu. Reduir la felicitat al PIB és fer un ús distorsionat i matusser de l'estadística, perquè la felicitat és una dimensió qualitativa de l'esperit humà.

El concepte de **convivialitat** servia per a designar, a parer d'Ivan Illich una societat en què:

- 1.- Una institució o una persona no degrada l'autonomia personal dels altres fent-se indispensable.

2.- No produeix ni amos ni esclaus.

3.- Amplia l'àmbit d'acció personal.

El decreixentisme és la tesi econòmica que deriva de fer una opció per la convivialitat, mentre el capitalisme tendeix a ofegar les relacions humanes i només proposa l'individualisme, la sobreabundància, la sobre població i el sobre poder (d'una minoria).

S'entén millor la proposta decreixentista quan s'enfronta al que el filòsof francès Dany-Robert Dufour al llibre LE DIVIN MARCHÉ. LA RÉVOLUTION CULTURELLE LIBERALE (París: Denoël, 2007), va anomenar «els deu Manaments de la Ideologia Neoliberal»:

Primer manament: Et deixaràs conduir per l'egoisme i entraràs amablement en el ramat dels consumidors.

Segon manament: Utilitzaràs l'altre com a mitjà per tal d'aconseguir els teus fins.

Tercer manament: Podràs venerar tots els ídols que vulguis, sempre i quan adoris el déu suprem, el Mercat.

Quart manament: No inventaràs excuses per evitar entrar al ramat.

Cinquè manament: Combatràs tot govern i preconitzaràs la 'bona governança'.

Sisè manament: Ofendràs qualsevol mestre que estigui en condicions d'educar-te.

Setè manament: Ignoraràs la gramàtica i barbaritzaràs el vocabulari.

Vuitè manament: Violaràs les lleis sense deixar-te atrapar.

Novè manament: [en matèria d'art] Tiraràs per terra indefinidament la porta oberta per Duchamp.

Desè manament: Alliberaràs les teves pulsions i cercaràs el gaudi il·limitat.

En una última instància l'argumentació central del debat entre neoliberalisme i decreixement no és de caire econòmic sinó moral i conviencial. S'estableix a partir de la confrontació entre l'individualisme i la comunitat, perquè finalment la forma de consumir depèn dels valors morals i estètics que hom defensa. Si ens situem en una posició radicalment individualista, el món acaba quan morim i no té sentit preocupar-se per res més. Per tant l'individu liberal és maximitzador d'expectatives a curt termini. Vist així, la forma bàsica de relació entre home i món és el consum i no té sentit basar-se en elements emocionals no quantificables.

Però aquesta forma individualista radical de comprendre la relació entre els humans i el món té un problema: produeix misèria emocional com es mostra en la creixent psiquiatrizació de la societat. Només a l'Estat espanyol l'any 1994 es van

despatxar 7,2 milions d'unitats d'antidepressius que l'any 2009 s'havien convertit en més de 33 milions. Als quals cal afegir els 52 milions d'unitats de tranquil·litzants venuts el 2009. [font: *El País Semanal*, 8 d'agost 2010, p.35]. L'augment de la riquesa i l'augment de la felicitat són variables que no correlacionen més enllà d'un determinat llindar.

El decreixement proposa la solidaritat i l'autodomini com a valors morals més gratificadors que el consum. Res d'hedonisme primari, agressiu i groller. Mentre en el model neoliberal tota cultura és artificial i, per tant, la màxima civilització correspon a la màxima artificialitat, el model decreixentista fa una defensa de les bases naturals de la vida i entronca amb el vell model clàssic segons el qual tot allò excessiu (la '*hubris*' grega) porta en ell mateix el principi de la seva pròpia autodestrucció. En definitiva el decreixement és la forma intel·ligent de l'hedonisme.